



Inatsisartuni ilaasortaq Naaja H. Nathanielsen, IA

MAANI

§ 37 naapertorlugu apeqqummut nr. 2015-012-imut uranimut tunngasumut akissuteqaat.

Inatsisartut suleriaasianni § 37 imm. 1 naapertorlugu, uranimut tunngatillugu Naalakkersuisunut makkuninnga apeqquteqarputit. Apeqqutit 1-ip, 3-ip, 4-ip aamma 11-ip akineqarneranni Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernerullu Naalakkersuisoqarfimmit tapiliussassanik tigusaqartoqarpoq.

06-02-2015
Sags nr. 2015-110245
Dok. nr.

Postboks 930
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 68 00
Fax (+299) 32 43 02
E-mail: mmr@nanoq.gl
www.nanoq.gl

1.

Euratom-imik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut suna Naalakkersuisooqatigiinnissamik isumatigiissummi innersuunneqarpa? Qanga isumaqatigiissutigineqarpa, illuatungeriit kikkut akornanni, qanoq kinguneqartussaava, Kalaallit Nunaannilu inatsisinut qanoq sunniuteqassava?

Akissut:

EURATOM-imi isumaqatigiilluni aalajangersagaq ulloq 25. marts 1957 atsiorneqarpoq aammalu ulloq 1. april 1958 atuutilerluni. Isumaqatigiilluni aalajangersagaq nunanit Europami Aamarsuarnut Sisannullu suleqatigiiffimmi (EKSF) ilaasortaasunit atsiorneqarpoq. Ullumi EU-mi sullissiviit EURATOM-imi ingerlatsisuupput, aammalu EURATOM-imi ilaasortat tassaapput naalagaaffiit EU-mi ilaasortaasut.

Kalaallit Nunaat Danmarkip 1. januar 1973 aallarnerfigalugu ilaasortanngorneranut atatillugu EURATOM-imi ilaasortanngorpoq. Kalaallit Nunaat 1. februar 1985 Kalaallit Nunaata Europami ataatsimooqatigiinnerni pingasuusuni taakkunani aninissaa tikillugu ukiuni 12-ini EURATOM-imi ataatsimoorluni aalajangersakkami pineqartunut ilaavoq. Kalaallit Nunaat EURATOM-imi ilaasortaatinngagu imaluunniit atassuteqarnissaq suleqatigiinnissarlu pillugit EURATOM-imut ilaatinneqarnissamut isumaqatigiissuteqartoqarsimatinnagu, ataatsimoorluni aalajangersagaq Kalaallit Nunaannut inatsisitigut sunniuteqartussaannilaq.

EU-p iluani IAEA-p safeguards-imut periaasiata piviusunngortinneqarnissaa pillugu EURATOM-ip aamma IAEA-ip akornanni isumaqatigiissuteqartoqarpoq. Isumaqatigiissutip atuunnerani nunanit EU-mi ilaasortaasunit ataasiakkaanit nalunaarutiginninnerit tunngavigalugit, uranimut allanullu qinngornernik ulorianartunik

akoqartunik naatsorsuusiortarnermut nakkutiginninnermullu tunngatillugu nalinginnaasumik IAEA-mut nunami namminermit nalunaarusiornerit tunngavigalugit nunami namminermit periaatsini isumagineqartartumut, EURATOM-i isumaginnittussatut inissisimavoq.

Danmarkip aamma IAEA-p akornanni Safeguards-inut tunngatillugu siaruartitsinnginnissamut nunani tamalaani isumaqatigiissutini aamma Allattuiffimmut tapiliussanut isumaqatigiissutini Kalaallit Nunaat tamakkiisumik pineqartunut ilaavoq. Kalaallit Nunaat EURATOM-imi ilaasortaangimmat, IAEA-mut nalunaarutiginninneq naalagaaffeqatigiinnermi pissaaq. Aallaaviatigut IAEA-mut nalunaarutiginninneq Nunanut allanut ministereqarfiup akunnermiliunnerani pissaaq.

2.

Inatsit pineqartoq atorlugu uranimik piiaalluni atuinissamik akuersissut itigartinneqarsinnaava, ingerlatseqatigiiffiup inatsimmi piumasaqaatit pivlusunngortissimappagit?

Akissut:

Aatsitassanut ikummatissanullu Aqutsisoqarfiup piiaanissamut akuersissummik qinnuteqaammik nalilersuineri, aatsitassanut ikummatissanullu inatsit allallu maleruagassat aalajangersakkallu aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi tunngaveqartumik aalajangersagaasut, ilanngullugit Kalaallit Nunaanni aatsitassanut (ikummatissiassat pinnagit) tunngatillugu misissuinissamut akuersissutinut atugassarititaasut nalinginnaasut, tunngavigalugit pisarpoq.

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 16, imm. 1 naapertorlugu, atugassarititaasut erseqqinnerusumik aalajangersarneqartut tunngavigalugit, sumiiffimmut erseqqinnerusumik killissalersorneqartumut Kalaallit Nunaanni aatsitassamik ataatsimik arlalinnilluunniit misissuinissamut piiaanissamullu kisermaassisussaataalluni akuersissummik Naalakkersuisut tunniussisinnaapput.

Atugassarititaasuni nalinginnaasuni immikkoortut 1401-1413-ini aatsitassarsiorluni misissuinermit piiaanermut ikaarsaarnermut tunngatillugu aalajangersakkat aalajangersagaapput. Misissuinermit piiaanermut ikaarsaartoqartartoq atugassarititaasuni allassimammat maluginiassallugu pingaaruteqarpoq.

Piiaanissamut akuersissummik qinnuteqaammik nalilersuinermit ilaatigut aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummi piumasaqaatit aalajangersimasut suunersut aammalu piumasaqaatit taakkua malittarisassallu ataatsimut isigalugit pisinnaatitsissummik pigisaqartumit malinneqarsimanersut, pingaartinneqartarpoq.

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 29, imm. 2, aamma atugassarititaasuni nalinginnaasuni immikkoortoq 1401 malillugit, pisinnaatitsissummik pigisaqartup aatsitassarsiorluni misissuinerminut ilaatillugu peqarfimmik imminut akilersinnaasumik piiarneqarsinnaasumik, pisinnaatitsissummik pigisaqartup piiaanissamik siunertaqarfigisaanik, paasinarsisitsisimaguni killissalersuisimallunilu, aammalu allatigut pisussaaffiit atuuttut naammassisimallugit, pisinnaatitsissummik pigisaqartoq aallaaviatigut piiaanissamut akuersissummik tunineqarnissamut pisinnaatitaavoq. Piiaanissamut akuersissut aatsitassanut allanut, aatsitassanit aatsitassarsiorluni misissuinermini ilaatinneqartunit allaanerusunut, tunngatinneqarsinnaassanngilaq, takuuk atugassarititaasuni nalinginnaasuni immikkoortoq 1404. Taamaalilluni, aatsitassarsiorluni misissuineq akuersissut malillugu ingerlanneqartoq tunngavigalugu, aammalu aatsitassat aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummi pineqartunut ilaasut ilaannut imaluunniit tamaginnut, aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummut uiggiullugu, piiaanissamut akuersissut tunniunneqarsinnaavoq.

Naalakkersuisut aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 16, imm. 1 malillugu, aatsitassarsiorluni misissuinissamut piiaanissamullu kisermaassisussaataalluni akuersissummi atugassarititaasunik erseqqinnerusunik aalajangersaasinnaapput. Tamatuma kingunerisaanik Naalakkersuisut assersuutigalugu aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummi, aatsitassat suut akuersissut malillugu aatsitassarsiorluni misissuinermini ilaatinneqassanersut pillugu aalajangersakkanik aalajangersaasinnaapput.

Maannakkorpiaq aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummut tapiliussaq pisinnaatitsissummik pigisaqartup aatsitassanik qinngornernik ulorianartunik akulinnik misissuinermik suliaqarnissaanik periarfissiisoq, Naalakkersuisut akuerisimavaat. Akuersissummi aalajangersimasumi taamatuttaaq atugassarititaasut aalajangersarneqarput, tassani allassimalluni pisinnaatitsissummik pigisaqartoq aatsitassanik qinngornernik ulorianartunik akulinnik piiaasinnaatitaanngitsoq imaluunniit aatsitassanut qinngornernik ulorianartunik akulinnut allatigut pisinnaatitaaffeqanngitsoq. Taamaalilluni akuersissut malillugu, pisinnaatitsissummik pigisaqartoq aatsitassarsiorluni misissuinermini aatsitassanik qinngornernik ulorianartunik akulinnik peqarfinnik imminut akilersinnaasumik piiarneqarsinnaasunik paasinarsisitsisinnaagaluartoq killissalersuisinnaagaluartorlu, pisinnaatitsissummik pigisaqartoq aatsitassanik qinngornernik ulorianartunik akulinnik pineqartunik piiaanissamut akuersissummik tunineqarnissamut pisinnaatitaaffeqanngilaq. Pisinnaatitsissummik pigisaqartoq aatsitassanik qinngornernik ulorianartunik akulinnik piiaanissamut akuersissummik qinnuteqassappat, taamaalilluni pisinnaatitsissummik pigisaqartoq pisut aalajangersimasut atuutsillugit aatsitassanik qinngornernik

ulorianartunik akulinnik pineqartunik piiaanissamut akuersissummik tunineqarsinnaanersoq, pissutsit attuumassuteqartut tamaasa ilaatillugit ataasiakkaatigut aalajangiiffigineqartariaqassaaq.

Matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit eqikkarlugu oqaatigineqarsinnaavoq, maannakkorpiaq – pissutsit attuumassuteqartut tamaasa aalajangersimasumik naliliiffigineqarnerat malillugu – aatsitassanik qinngornernik ulorianartunik akulinnik, ilanngullugu urani, piiaanissamut akuersissummik qinnuteqaammut tunngatillugu Naalakkersuisunut akuersaanngitsumik inassuteqaateqartoqarsinnaasoq.

3.

Kalaallit Nunaata IAFA-p isumannaallisaaneq pillugu isumaqatigiissutaanik akuersinissaata tungaanut, Naalakkersuisut uranik piiaalluni atuinissamik akuersissuteqarnissaq kinguartissinnaavaat? Imaluunniit atuinissamik akuersissutip nassiunneqarnerata malitsigisaatut isummertoqartussaava?

Akissut:

Apeqqummut 1-imut akissuteqaammi oqaatigineqartut Kalaallit Nunaat siaruartitsinnginnissaq pillugu nunani tamalaani isumaqatigiissummi (NPT) aamma Danmarkip aamma IAEA-p akornanni Safeguards-inut tunngatillugu allattuiffimmut tapiliussatut isumaqatigiissummi, pineqartunut ilaareerpoq.

NPT-mut naalagaaffittut suleqataasutut aamma IAEA-imi ilaasortaasutut Danmarki/ Kalaallit Nunaat, uranimik tunisassiornerup avammullu annissuinerup pisinnaalersinnaanissaa sioqqullugu, isumannaallisaanermik nakkutiginneriaatsimik atomip nukinganit atortussiassanik sunniuteqarluartumik nakkutiginninnissamik qulakkeerisumik pilersitsinissamut pisussaaffeqarpoq. Taamaalilluni atomip nukinganit atortussiassanik pigisaqarnermut, atuinermut, tunniussinermut, avammut annissuinermut assartuinernullu tunngatillugu (nunami namminermit aamma nunani tamalaani) isumannaallisaanermik nakkutiginninnermut atasumik nalunaarutiginneriaatsimik/ akuersissuteqariaatsimik pilersitsisoqareersimassaaq.

Kalaallit Nunaanni aatsitassanut oqartussaasoq attuumassuteqartoq, uranimik passussinermi immikkoortuni tamaginni, sunniuteqarluartumik nakkutiginninnerup pisinnaanissaanik qulakkeerisussanik, suliaqartuusumut piumasagaatinik tunngavissarititaasunillu piumasagaatitaqartumik, Kalaallit Nunaanni uranimut allanillu qinngornernik ulorianartunik akulinnut tunngatillugu misissueqqaarnissamut, misissuinissamut piiaanissamullu akuersissutinik tunniussisarpoq.

4.

Kalaallit Nunaata uranimik avammut nioqquteqartunngornissaanut pilersaarutit ersarissut suuppat? Inatsisit isumaqatigiissutillu suut atuutsilerneqassappat, atorfeqarfiit nutaat suut pilersinneqassappat, immikkuualuttunullu ataasiakkaanut piffissaliussat suuppat? "Uranimik piaaneq avammullu nioqquteqarneq" pillugu oktober 2013-imi nalunaarusiami inassuteqaatit Naalakkersuisut maleruarniarpaat?

Akissut:

Uraniik piiaaneq avammullu annissuineq pillugu Nalunaarusiap 2013-imeersup malitseqartinneqarneranut suliaqarneq, Inatsisartut 2014-imi Inatsisartunut qinersinissap nalunaarutigineqarnerata kingorna unitsinneqarpoq. Nutaamik Naalakkersuisunngortitserernerup aamma naalakkersuisut akisussaaffiisa agguarneqareernerisa kingorna inassuteqaatit nalunaarusiami ilaatinneqartut malillugit suliaqarneq aallarteqqinneqarpoq. Tamatuma ilaatigut kingunerisaanik, nunani tamalaani isumaqatigiissutinut makkununga tunngatillugu Kalaallit Nunaannut tunuarsimaarfeqarnerup atorunnaarsinneqarnissaa pillugu oqaaseqaateqarnissaq pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaannik Naalakkersuisut UKA 2015-imi siunnersuummik saqqummiussiniarput:

- Atomip nukinganik ajutoortoqarnerani imaluunniit qinngorfigitinnermi ajornartoornermik pisoqarnerani ikiuunnissaq pillugu IAEA-mi isumaqatigiissut (Ikiorneqarnissamut isumaqatigiissut)
- Atomip nukinganut sillimaniarneq pillugu IAEA-mi isumaqatigiissut
- Orsussat atoriikkat aamma eqqakkat qinngornernik ulorianartunik akullit isumannaatsumik isumagineqartarneri pillugu IAEA-imi nunani tamalaani ataatsimoorussamik isumaqatigiissut (Eqqagassanut isumaqatigiissut)
- Sulisorisat atomip qinngornerinut illersorniarnissaat pillugu ILO-mi isumaqatigiissut nr. 115
- Atomimik peqqarniitsuliortarnerit pillugit FN-imi isumaqatigiissut
- Atomip nukiganit atortussiat inissisimaffianni illersuinissaq pillugu IAEA-mi isumaqatigiissummut allannguut

Tamatuma aamma malitsigisaanik nunani tamalaani isumaqatigiissutit pineqartut atuutsinneqalersinnaanissaannut, inatsisit aamma allaffissornikkut periaatsit Danmarkimi aamma/imaluunniit Kalaallit Nunaanni inissereersimanersut kiisalu Danmarkimi aamma/imaluunniit Kalaallit Nunaanni inatsisinik allaffissornikkullu periaatsinik nutaanik suliaqarnissamut pisariaqartitsineq pillugu nalilersueqqissaarneq inaarsarneqartussaavoq.

Avammut annissuinnermut suliassaqarfimmut tunngatillugu, EU-mi maleruagassani atuutsinneqalersimasunut Danmarkimi atuuttunut naapertuuttumik, Kalaallit Nunaannut inatsimmik, avammut annissuinnermik nakkutiginninnissaq ataatsimut isigalugu maleruagassanik imaqartumik atuutsitsisoqalertussaavoq. Naatsorsuutigineqarpoq tamanna pillugu UKA 2015-imi siunnersuummik saqqummiussisoqarsinnaassasoq.

Allaffissornikkut aaqjissuussaannermi Danmarkip aamma Kalaallit Nunaata akornanni, Kalaallit Nunaannit uranimik piiaanermut aamma avammut annissuinnermut atatillugu Naalagaaffeqatigiinnerup nunani tamalaanni isumannaallisaanermi nakkutiginninnissamut pisussaaffiik isumaginninnissamut oqartussaasutut atuuttussamik pilersitsisoqassaaq. Oqartussaasutut atuuffimmi Kalaallit Nunaanni atomip nukinganit atorussiat sanaartukkallu taamaallaat siunertanut akuerisaasunut atorneqarnissaat, kiisalu nunani tamalaanni pisussaaffiit naammassineqarnissaat, qulakkeerneqassapput.

5.

Piaanermi uranimik akoqassutsip qaffasinnerpaaffissaa, Naalackersuisooqatigiit isumaqatigiissutaanni pineqartoq, pillugu Naalackersuisut qaqugu siunnersuummik saqqummiissamaarpas?

Akissut:

Naalackersuisooqatigiinnissamut isumaqatigiissut piffissamut ukiunik sisamanik siviussuseqartumut atuuppoq. Piiaanermi uranimik akoqassutsip qaffasinnerpaaffissaa pillugu siunnersuut qaqugu Inatsisartuni suliarineqartussanngorlugu saqqummiunneqassanersoq Naalackersuisut suli aalajagiinngillat. Taamaattoq inatsisiliornermik piareersaalluni sullaqarneq suli aallartinneqanngimmat, tamanna siusinnerpaamik 2016-ip ingerlanerani pisinnaassasoq ilimanarpoq.

6.

Naalackersuisooqatigiit 1 %-imik qaffasinnerpaaffiliinissaq naammaginartutut isigalugu isumaqarnerannut suna tunuliaqutaava? Akoqassutsip 1% qulaappagu ataappaguluunniit uranip suna allaassutigissavaa?

Akissut:

Akuusunut killissaliussassaq aalajangersimasoq naalackersuisooqatigiinni inaarutaasumik isummerfigineqanngilaq. Taamaattoq oqaatigineqarsinnaavoq uranimut killissaliussaq 1 %-imut aalajangersarneqassappat, Kalaallit Nunaanni suliassat neriulluarnartut ingerlanneqarnissamut periarfissaqarfiusut arlaqarmata. Tamatumunnga assersuutigineqarsinnaapput Sarfartoq-mi aamma Qaqaarsummi aatsitassanut qaqutigoortunut suliassat marluk, sumiiffinni taakkunani urani/thorium akuusoq

qaffasissuulluni. Peqarfinni aatsitassanik qaqutigoortunik peqarfiunngitsuni taaneqarsinnaapput Nedre Arkosedal (Tunu) kanngussattaqartoq aamma uranitaqartoq; Illorsuit (Kujataa) peqarfiusoq sioraaqqani uraneqarluni aammalu peqarfiit urani veinsiniilluni (qaarsup iluani) soorlu *assersuutigalugu* Vatnaverfi (Kujataa) aamma Umimmaat nunaat (Tunu).

7.

Europami uranimik piiaanermi 1 %-imik qaffasinnerpaaffiliisoqarsimannginnera Naalackersuisut uppersarsarumavaat?

Akissut:

Europami sumiiffinnik uranimik piiaanissamut 1 %-imik akuissuseqarnissamik killiliiffiusunik Naalackersuisut ilisimasaqanngillat.

8.

Naalackersuisut uppersarsarumavaat, Euratom-ip iluani qaffasinnerpaaffiliinermi pineqartutuaq tassaamat qaqugukkut yellowcake nakkutilliffigineqartassanersoq, yellowcake-mullu killiunneqarsimammat 1% taannaluunniit qulaallugu?

Akissut:

Yellowcake (aamma taaneqartartoq Urania) tassaavoq urani ataatsimoortitaq (qajuusaasat) uranip saffiugassartaanit sanaajusoq. Yellowcake uranip saffiugassartaanik aserorterinikkut aamma akuutissat uumaatsut atorlugit suliareqqiinikkut pissarsiarineqartarpoq aammalu qajuusaasanngortarluni tikkaarilluinnartoq, imermi arrortinneqarsinnaanngitsoq aammalu uranoxid-imik (UO₂) 80 %-ip missaanik akoqartoq. Yellowcake atortussiatut annikitsumik qinngornernik ulorianartunik akulittut taaneqarsinnaavoq.

Apeqqummi allassimasut Naalackersuisut uppersarsarsinnaanngilaat. Naalackersuisut naliliinerat malillugu EURATOM-ip iluani yellowcake-nut 1 %-imik taannaluunniit sinnerlugu akuissuseqartunut taamatut killissaliisoqarsimanngilaq. Taamaattoq EURATOM-ip iluani atortussianut il.il. qinngornernik ulorianartunik akulinnut tunngatillugu nalunaarusiornissaq nakkutiginninnissarlu pillugit maleruagassanik atuuttoqarpoq.

9.

Inatsisartuni amerlanerussuteqartut siuliisa Aatsitassat pillugit inatsimmi, aatsitassat radioaktivusut pillugit immikkut malittarisassaliornissaq itigartippaat. Naalackersuisut siuliisa aatsitassat radioaktivusut pillugit immikkut

inatsisiliortoqarnissaanik pisariaqannginneraanerat, Naalackersuisut isumaqatigivaat?

Akissut:

Aap, Naalackersuisut isumaqarput aatsitassanut ikummatissanullu inatsiserpiami aatsitassat qinngornernik ulorianartunik akullit pillugit immikkut maleruagassaqaarnissaq aallaaviatigut pisariaqartinneqanngitsoq. Taamaattoq suliassaqaqfinni allani, ilanngullugu peqqissutsimut suliassaqaqfik, inatsisinik nutaanik pisariaqartitsisoqarsinnaanera tamatumani mattunneqanngilaq.

Aammattaq apeqqutinut nr. 3-imut aamma 4-imut akissuteqaatit innersuussutigineqartut.

10.

Thorium-ip – aamma radioaktivusup Kuannersuarnilu nassaassaasup – piiarnerani qaffasinnerpaaffiliinissamik Naalackersuisut pilersaaruteqarpat?

Akissut:

Naamik, maannakkorpiaq thorium-imik piiaanermut qaffasinnerpaaffiliilluni killissaliussamik aalajangersaanissaq pilersaarutigineqanngilaq. Thorium-imut tunngatillugu qinngornernik ulorianartunik qinngorfigitittarneq Becquerel-imut uuttorlugu uranimit pingasoriaatip missaani annikinneruvoq:

U-238 = 12.369 Bq/g

Th-232 = 4.075 Bq/g

Aatsitassarsiorfik uranimik uran isotop-init 238-imit, 235-imit aamma 234-imit akuleriisitaasumik tunisassiorussaavoq, taamatullu aatsitassarsiorfik aamma thorium-imik piiaaaffiusoq thorium isotop-init 232-imit aamma 228-imit akuleriisitaasumik tunisassiorussaavoq. Tamatuma kingunerisaanik uran-imit aamma thorium-imit piiarneqartumit Becquerel-inngorlugu ataatsimut katillugu ulorianartunik qinngorneqarnera, naliusut matuma siuliani taaneqartut marloriaataata missaaniissaaq, kisianni naleqqersuut 3:1 allannguuteqassanani.

Assersuutigalugu piiaanermi uranip nalinga 1 %-imut annertussusileraanni, taamaaqataanik thorium-ip nalinga 3 %-iussaaq. Tamanna missiliuilluni naatsorsuinnermut tunaartassatut atorineqarsinnaavoq.

11.

Naalackersuisooqatigiit isumaqatigiissutaanni allaqqavoq aatsitassat qaqutigoortut aatsaat piiarneqarsinnaasut IAES-ip isumannaallisaaneq pillugu tunaartarisassiai piviusunngortinneqarsimappata, aamma Euratomip

**suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutaani piumasqaataasut
piviusunngortinneqarsimappata. IAFA-p imaluunniit Euratom-ip
arlaannaataluunniit aatsitassanik qaqutigoortunik piaaneq
isummersorfiginngikkaat, taamaallaalli aatsitassanik radioaktiviusunik
sammisaqartut, Naalakkersuisut uppersarumavaat?**

Akissut:

IAEA-mi aamma EURATOM-imi isumaqatigiilluni aalajangersakkat, taamaallaat pissutsinut atomip nukinganut suliassaqarfimmut tunngasunut tunngassuteqarput, nunarsuarmi sakkulersornerup annikillisarneqarnissaa aamma siaruartitsinnginnissamut suliniuteqarnissaq kiisalu atomip nukingata eqqissisimasumik atorneqarnissaa pingaartinneqarlutik.

12.

**piiaarnerup – saniatigut piiarneqarnera pingaarnertulluunniit piiarneqarnera
apeqqutaatinnagit – akuerisaanera, Naalakkersuisut uppersarumavaat?
Aamma Naalakkersuisut nassuiarumavaat, saniatigooralugu piaaneq aamma
pingaarnertut piaaneq qanoq paasinerlugit.**

Akissut:

Uppersararnerarpoq inatsisit, maleruagassiinerit malittarisassallu malinneqarpata aammalu uranimik piiaanissamut akuersissummik tunniussisoqarsimappat, saniatigut tunisassiorneq imaluunniit pingaarnertut tunisassiarinissaa pineqarnersoq apeqqutaatinnagu, uranimik piiaanissaq akuerisaammat.

Tamatuma saniatigut pingaarnertut tunisassiaq aamma saniatigut tunisassiaq oqaatit atorneqarnerannut tunngatillugu saffiugassap isumaa pillugu makkua oqaatigineqassapput:

- Saffiugassaq tassaasinnaavoq ujarak (pingaarnertut tunisassiaq), tassani taanna tamarmi naleqarluni. Assersuutigalugu taamaattoqarpoq olivineqarfimmi, Seqimi Maniitsup eqqaani.
- Saffiugassat suussutsit ilaanni taamaallaat akuutissaq aalajangersimasumik naleqartoq takussaasarpoq. Tamanna assersuutigalugu uranimut atuuppoq, taanna saffiugassap taamaallaat ilaannaralaaniittarluni. Ujaqqap sinnera naleqanngilaq, tassanilu urani taamaalilluni niuerutigalugu tunisassiarineqartussani kisiartaavoq (tunisassiaq pingaarneq).
- Saffiugassaq aamma tassaasinnaavoq ujarak, marlunnik arlalinnilluunniit pinngoqqaatinik akoqartoq, niuerutigineqarsinnaasumik naleqartoq, assersuutigalugu urani, lanthan aamma zirkonium. Kuannersuarni uranip

saffiugassartaanut tamanna atuussimasinnaavoq. Tunisassiassaq ton-imut ataatsimut saffiugassamik naleqarnerpaamik pissarsiviususaaq, tunisassiassatut ingaarnertut isigineqartarpoq, aammalu akuutissat allat annikinnerusumik naleqartut saniatigut tunisassiassatut isigineqartarput.

- Aatsitassarsiorfinni arlalinni, suliassap aningaasaqarnikkut imminut akilersinnaasuunissaanut, saniatigut tunisassiassanik pīaanissaaq pisariaqartarpoq. Sydafrika-mi Witwatersrand-imi aatsitassarsiorfiit arlallit taamaalillutik uranimik aamma kuultimik tunisassiorfiupput, tassani kuulti pingaarnertut tunisassiarineqarluni aammalu urani saniatigut tunisassiarineqarluni. Taamatuttaaq nunarsuarmi uranisiorfiit annersaanni Australiami Olympic Dam-imi kanngussak, urani, kuulti aamma siilvi tunisassiarineqarput. Nunarsuarmi akigititat akornanni allanngortitsisoqarpat, tamatuma kingunerisaanik pingaarnertut tunisassiarineqartoq saniatigut tunisassianngorsinnaavoq, taamaattumillu parlattua aamma pisinnaalluni.

Saffiugassap aatsitassanik akisuunik akoqarnera nikerarpoq. Aatsitassarsiorfimmi sumiiffinnik aatsitassamik annertuumik akoqartuni aammalu sumiiffinnik aatsitassanik annikitsumik akoqartunik peqarsinnaavoq. Taamaattumik pingaarnertut tunisassiarineqartut aamma saniatigut tunisassiarineqartut akornanni pissusissamisoortumik ataqatigiinnerat nikerarsinnaavoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga



Andreas René Uldum

Aningaasaqarnemut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq